

„Az idők végtelen folyásában...”

A múzeumi egyesület gyűjteményét 1949-ben államosították. Ezt követően történt meg a háborús veszteségek és károk pontos felmérése a gyűjteményi állomány re- vizíójával, ami az 1944 végéig gyűjtött 3208 db néprajzi tárgyból 1013 db-ot mutatott ki hiányként.

A hosszú hónapokig tartó munka (szétválogatás, selejtezés stb.) után az anyag rendezetten és szakszerűen kerülhetett a raktárakba. Gönczi Ferenc halálát követően a múzeum élére 1949. július 1-én kinevezett dr. Takáts Gyula (Tab, 1911–Kaposvár, 2008) továbbfolytatta a néprajzi gyűjtemény fejlesztését. Ő is a pedagógus pályát (földrajz-geológia-filozófia szak) cserélte fel a múzeumi munkára. A MTA Állandó Néprajzi Bizottsága 1951 januárjában körlevelet adott ki a néprajztudomány öt éves tervének a kidolgozására. Munkaközösségek alakultak, melyeknek kijelölt vezetői az adott témák szakértőinek számítottak. Dr. Takáts Gyula néprajzi érdeklődésű múzeumvezetőként tudományos kutatómunkájában csatlakozott e tervhez, és elkészítette 1951–54 évre szóló munkatervét. Kijelölte „A magyar földművelés és állattartás a feudalizmus és a feudálkapitalizmus időszakában” munkaközösség által súlypontozott témák közül 1951-re a szőlészet témakörét. A kutatásának központjaként a 200 éves somogyjádi hegyközséget jelölte meg. Ugyanezen munkaközösségen belül vizsgálni kívánta a tőzeg népi vágásának és felhasználásának a módját is a Nagyberekben.

Az állattenyésztés témakörében 1952-re „A parasztközösségek és az uradalmak pásztorai” témát tervezte felgyűjteni, de tovább szeretne volna folytatni megkezdett szőlészeti kutatásait is Külső-Somogy falvaiban. 1954-ben a „Települési munkacsoporthoz” kapcsolódva a Zselici településtípusok felderítésével, a „Halászati munkacsoportban” a drávi sebes vízi halászzattal gondolta behatóbban foglalkozni. Az 1950-es évek gyűjtemény gyarapításai (tárgy, fotó) az első témakörben végzett intenzív kutatásairól tanúskodnak.

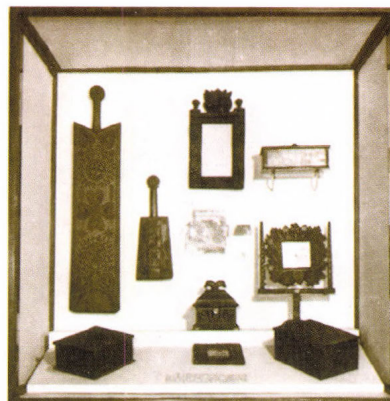

Szőlők a taszári Teleki-hegyen, 1951

A tárgyi anyag nyilvántartásában 1950-ig dr. Takáts Gyula folytatta elődje rendszerét, majd lezárta a leltárkönyveket és az újonnan nyitott, nyomdai úton előállított 18 hasábos leltárkönyvet 1951. december 1-én hitelesítette. Ebbe kerültek beleltározásra a múzeumba érkezett kulturális javak, de ezekről külön szakterületi nyilvántartás már nem készült. E leltárkönyvbe kéziratos, dokumentumot nem jegyzett be, mert 1955-ben önálló adattári leltárkönyvet nyitott, ami szintén egybegyűjtötte a tudományterületek anyagát. Ennek a könyvkötőnél készült vonalas, 560 számozott lapból álló adattári leltárkönyvnek az első bejegyzett tételeit azok a falumonográfiák adták, melyeket a helyi iskolák tantestületei állítottak össze, több-kevesebb néprajzi vonatkozású leírást is adva a településükről. Az 1950-es években az önkéntes gyűjtők tevékenysége egyre nagyobb szerephez jutott, amit segített a Néprajzi Múzeum által

Gyufatartó. Ifj. Kapoli Antal készítette az 1920-as években Kopárpusztán

A múzeum állandó néprajzi kiállításának részlete, 1957

A hordót csöpögőre állítják Somogyjád, 1951